

Ograniczanie szkód powodowanych przez bobry

2016-11-15

10 listopada 2016 r. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie podpisał zarządzenie zezwalające na zmniejszenie liczebności populacji bobra europejskiego w Małopolsce. Projekt zarządzenia przygotowano z uwagi na rosnącą liczbę szkód wyrządzanych przez bobry oraz wzrost wysokości odszkodowań wypłacanych przez Skarb Państwa. Jest ono także wynikiem porozumienia zawartego między Generalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska a Przewodniczącym Zarządu Głównego Polskiego Związku Łowieckiego w sprawie wprowadzenia do stosowania instrukcji określającej reguły postępowania przy ograniczaniu liczebności bobra europejskiego i ma na celu ograniczenie skali konfliktów powodowanych przez osobniki tego gatunku.

Regionalna Dyrekcja Ochrony Środowiska w Krakowie w latach 2011-2015 oszacowała 1182 szkody oraz wypłaciła 1 999 894,46 zł czyli średnio ok. 400 tys. zł na rok. W ciągu ostatnich 5 lat wysokość wypłaconych odszkodowań za szkody spowodowane przez bobry wahała się między 320 tys. a 500 tys. zł z rekordowym rokiem 2012, kiedy przekroczyła 576 tys. zł. W 2016 r., ze względu na liczne zgłoszenia dotyczące uszkodzonych grobli, wysokość wypłaconych odszkodowań będzie prawdopodobnie jeszcze wyższa. Ponadto lokalnie szkody wyrządzane przez bobry są bardzo dotkliwe i rodzą duże napięcia społeczne.

Obserwowany w ostatnim dziesięcioleciu dynamiczny wzrost populacji bobrów, obok pozytywnych efektów w postaci retencjonowania wody, tworzenia siedlisk dla wielu gatunków zwierząt (również chronionych), ograniczania zagrożenia powodziowego czy zwiększania bioróżnorodności, przyczynił się także do powstawania coraz większych strat w gospodarce człowieka. Terenami szczególnie narażonymi na szkodliwą działalność bobrów są obszary stawowe i tereny sąsiadujące z niektórymi ciekami wodnymi i wodami stojącymi, gdzie obwałowania, urządzenia hydrotechniczne, zadrzewienia oraz łąki i uprawy doznają istotnych uszkodzeń lub są niszczone przez te zwierzęta.

Dzieje się tak pomimo podejmowanych w minionych latach przez Regionalną Dyrekcję Ochrony Środowiska w Krakowie działań minimalizujących, takich jak:

- przekazywanie poszkodowanym siatek, rur przelewowych oraz ogrodzeń elektrycznych, zakupionych w ramach działań współfinansowanych z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Krakowie. Dotychczas przez 5 lat za łączną kwotę 72 631,87 zł zakupiono i przekazano poszkodowanym: 60 szt. rur PCV (wykorzystano ok. 35 rur), 5028 mb siatki ogrodzeniowej, 1600 mb siatki leśnej, 1443 szt. (wykorzystano ok. 1300 szt.) słupków ogrodzeniowych oraz 5 kompletów ogrodzeniowych elektrycznych wykorzystanych do regulacji poziomu wody w rozlewiskach bobrowych oraz zabezpieczania drzew i upraw;
- prowadzenie działań edukacyjnych w zakresie możliwości prawnych i technicznych zabezpieczania gospodarstw przed szkodami wyrządzanymi przez bobry;
- publikacja w 2012 roku poradnika: *Sposoby postępowania w przypadku wystąpienia szkód bobrowych*, w którym opisano metody zapobiegania szkodom wyrządzanym przez bobry oraz sposoby zmniejszania negatywnych skutków ich działalności;
- wydawanie decyzji zezwalających na odstąpienie od zakazów w tym m.in. na niszczenie tam, pozyskiwanie, zabijanie, płoszenie i niepokojenie (w latach 2011-2015 wydano łącznie 310 takich zezwoleń).

Niestety działania te nie zmniejszyły liczby szkód powodowanych przez bobry w województwie małopolskim. Lokalnie brak odpowiedniej liczby siedlisk powoduje, że młode osobniki tego gatunku zajmują tereny przekształcone i zagospodarowane przez człowieka jeszcze do niedawna uznawane za nieodpowiednie. Są to np. płytkie rowy melioracyjne, obszary miejskie, sztuczne zbiorniki wodne, a nawet fragmenty kanalizacji burzowej.

Bóbr jest gatunkiem, który potrafi w znacznym stopniu przekształcać środowisko wokół siebie. W przypadku obszarów zagospodarowanych przez ludzi wiąże się to z niszczeniem upraw, sadów, zadrzewień, grobli stawowych, ale również z obniżaniem użyteczności i trwałości dróg, nasypów kolejowych, mostów i innych obiektów znajdujących się w bezpośrednim sąsiedztwie stanowisk bobrowych, co stwarza zagrożenie bezpieczeństwa powszechnego.

Zmniejszenie liczebności populacji tego gatunku nie jest planowane na obszarach, na których rola środowiskotwórcza bobrów jest niezaprzeczalna i pożądana, takich jak np. lasy stanowiące własność Skarbu Państwa czy też obszary Natura 2000, gdzie gatunek ten jest objęty szczególną troską jako przedmiot ochrony. Zarządzenie dotyczy tylko terenów przekształconych, użytkowanych gospodarczo, na których od lat notowane są szkody - są to przede wszystkim stawy hodowlane oraz łąki i uprawy rolne. Działania będą podejmowane także tam, gdzie zwierzęta te uszkadzają wały przeciwpowodziowe czy urządzenia melioracyjne, co z jednej strony ma zapewnić większe bezpieczeństwo obywateli i ich dobytku, a z drugiej zwiększyć akceptację ochrony tego gatunku.

Populacja bobrów w województwie małopolskim wynosi ok. 6000 osobników. Występują one na ponad 92% powierzchni Małopolski. Lokalizacje wskazane w zarządzeniu wytypowano na podstawie analizy dwóch kryteriów: liczby szkód (kwalifikowano powyżej 20 zgłoszeń) oraz wysokości wypłaconych odszkodowań (powyżej 30 tys. zł) w granicach obwodów łowieckich w ostatnim pięcioletniu (lata 2011-2015). Wytypowano 60 obwodów łowieckich w województwie małopolskim, w których dopuszcza się redukcję do 15 osobników (ok. 3-4 rodziny) bobra na obwód rocznie, czyli łącznie do 900 osobników. W wyniku realizacji zarządzenia populacja bobrów w województwie nie będzie zagrożona, ponieważ całkowity odstrzał w skali roku nie przekroczy 15% stanu wyjściowego i nie ograniczy możliwości reprodukcyjnych populacji.

Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Krakowie ogłosił 7 października 2016 r. konsultacje społeczne dotyczące projektu zarządzenia w sprawie wprowadzenia odstępstw od wybranych zakazów obowiązujących w stosunku do bobra europejskiego. Przekazane uwagi i wnioski zostały przeanalizowane i te, które zostały uznane za merytorycznie uzasadnione, uwzględnione. Zarządzenie zostało podpisane 10 listopada 2016 r. i wejdzie w życie po upływie 14 dni od daty publikacji w Dzienniku Urzędowym Województwa Małopolskiego. Odstrzał prowadzony będzie do 28 lutego każdego roku, czyli poza okresem rozrodczym i wychowu młodych przez bobry. Zarządzenie będzie obowiązywało przez 3 lata.

Szkody powodowane przez bobry, województwo małopolskie

